

Rovnou do varu

Do Ostravy jsem vyrazila prvním ranním vlakem až v pátek ráno, neboť jsem nemohla odolat Puzení Sarah Kane v režii Christophera Rüpinga, jež ve čtvrtek uvedl Pražský divadelní festival německého jazyka na Nové scéně Národního divadla. Po silné loňské offprogramové lince jsem doufala, že stihnu ze Stodolní doběhnout na festivalový doubledecker, který měl účastníky odvézt do Dolu Michal na scénické čtení Hornických vdov.

V inscenaci Otec, uváděné v Divadle Petra Bezruče, ztvárnil Norbert Lichý muže trpícího Alzheimerovou chorobou FOTO PETR HRUBEŠ

To jsem ještě netušila, že nám v tentýž den dorazí do redakce otevřený dopis, adresovaný Národnímu divadlu moravskoslezskému týmem režisérky Terezy Říhové, který měl Hornické vdovy zadaptovat pro komorní Divadlo „12“. Kvůli uměleckým neshodám ale ze spolupráce sešlo a projekt nyní připravují jiní tvůrci (více o kauze najdete na iDN či v DN 21/2023 na str. 16).

Nemohu odhadovat, jak by inscenace textu v Říhové režii vypadala, ale autenticita scénického čtení, které připravil dramaturg původního projektu Norbert Závodský, mi perfektně vyhovovala. Korespondovala s intimní povahou scénáře, v němž pět hornických vdov vzpomíná na své tragicky zesnulé muže, snaží se smířit se svou pamětí a najít způsob, jak žít dál. Scénáře v rukou hereček silné emoce lehce zcizují, a přitom herečky reprezentují postavy, jejichž předobrazem jsou skutečné osoby, s vysokou mírou empatie. Není divu, že jedna z vdov, které se scénického čtení účastnily jako divačky, při děkovačce spontánně objala herečku Sabinu Muchovou, jež zosobnila její osud. Na nenásilnou pobídku moderátora Ladislava Vrchovského se poté dámy zapojily i do panelové diskuse s autorkou předlohy Kamilou Hladkou, což spolu s autentickým prostředím dolu přispělo ke komplexitě už tak silného zážitku. Lokální téma s přesahem.

Druhá offprogramová inscenace Norberta Závodského **Peklo jsou ti druzí** propojila ve Studiu G monodrama holandské dramatičky Lot Vekemans Jidáš – zpověď muže, jehož jméno je symbolem zrady – v divadelní diptych se Sartrovým S vyloučením veřejnosti. Byť v naší ateistické společnosti není Jidáš hrou nikterak kontroverzní a propojení se Sartrem mi přišlo poněkud násilné, vychutnala jsem si hypnotickou hereckou kreaci Roberta Finty.

V ARÉNĚ PROTI TYPU

Po loňské vlně kritiky, že se v Komorní scéně Aréna nedostává prostoru aktivním, živoucím ženským hrdinkám, jsem letos měla naopak možnost zhlédnout dvě představení, v nichž se ženské role těm mužským buď vyrovnají, nebo dokonce dostávají navrch.

Na dotek Patricka Marbera režíroval umělecký šéf Divadla Petra Bezruče Jan Holec, který do Arény přinesl nejen seriózní vnímání ženských postav, ale také tolik potřebné herecké výzvy. Obsazení staronové posily souboru Renáty Klemensové (fotografka Anna) a Vojtěcha Lipiny (novinář Dan) totiž sice absolutně neodpovídá mým představám femme fatale a charismatického Don Juana, ale oba herci se se zadanými úkoly poprali skvěle. Danovu partnerku, striptérku Alici, hraje v záskoku za Zuzanu Truplovou hostující Magdaléna Holcová a Annina Danem dohozeného lékaře Larryho Josef Kaluža – a oběma těmto párům to spolu sluší natolik, že milostné vzplanutí mezi Annou a Danem nevyznívá jako žádná osudová láska, nýbrž jako hra z nudy. Jako by Holec typovým i generačním obsazením obou párů, které zničí nevěra, poukazoval na hodnotu dlouhodobých vztahů. Milostný čtyřúhelník navíc režisér rozpítává jakoby za sklem v metaforické scéně Jána Tereby, zaoblené, smaragdově zelené stěně s portálem a pohovkou, představující díky skvělé práci s light designem střídavě akvárium, galerii, nemocnici, noční klub či designově chladný byt.

Yermu Simona Stonea nazkoušela v Aréně dokonce režisérka-žena Kateřina Dušková a oproti drásavé inscenaci Mariána Amslera v divadle Rokoko, zdůrazňující linku rozpadu vztahu vinou nenaplněné touhy po dítěti, se soustředila mnohem více na samotnou hlavní hrdinku. Yerma v temperamentním podání hostující Kamily Janovičové si jde od samého začátku tvrdě za svým. Nehledě na potřeby svého partnera, jehož poněkud překvapivě vzhledem k tomu, že má jít o obraz světa třicátníků, ztvárňuje Michal Čapka. Johnovi ovšem dává životní nadhled a stejně jako on je připraven upozadit své potřeby pro dobro partnerky – jeho střídme, nenápadné herectví pokorně slouží výkonu Janovičové. O to silněji ovšem promlouvá scéna v závěru, kdy John v té době již zcela emocionálně rozložený, čistě pudově jednajícím Yermě přizná, že on sám dítě ve skutečnosti nikdy nechtěl. Je to sobectví, nebo naopak důkaz absolutní lásky? A je od Yermy sobecké, že považuje vztah dvou lidí za naplněný až tehdy, když do něj přijde někdo třetí, anebo zcela přirozené? V tom spočívá síla tohoto nadčasového dramatu na motivy hry Federica Garcíi Lorcy, jež se vyjeví teprve v Čapkově ztišeném, zároveň však bolestí překypujícím monologu. Oceňuji prostor daný hlavní hrdince, ale myslím, že metaforické pojetí inscenace, odehrávající se v prázdné konstrukci nenaplněného domu (na začátku druhého dějství je Janovičová stylizována do Panny Marie, čekající na střeše na zázračné početí), není natolik výrazné, aby nabídlo dostatečný ekvivalent psychologickému výkladu hry.

OD ÚSTÍ PO KOŠICE

Nejdéle ve mně bude z festivalové nabídky rezonovat **Otec** – brilantní tragikomedie francouzského dramatika Floriana Zelleru o zapomínání, stárnutí a péči o blízkého, který se mezitím vzdaluje i sám sobě. Inscenace, rovněž v Holcově režii, je především skvělou hereckou příležitostí pro Norberta Lichého (André) i další členy souboru, ztvárňující očima Andrého nahlížený neustále se měnící svět. V rolích dcery a zetě Markétu Harokovou a Lukáše Melníka střídají mladší kolegové Magdaléna Holcová a Jáchym Kučera, přičemž se proměňuje i jejich vztah a životní situace, podobně jako identita pečovatelky Laury v podání Barbory Křupkové a elegantní, do béžových barev laděná scéna a kostýmy Pavly Kamanové. Nápaditý je především zadní prospekt složený z hranolů, jejichž otáčením se postupně vyjevuje černobílá fotografie navracející Andrého ve vzpomínkách zpět do dětství, s čímž koresponduje i jeho čím dál infantilnější chování. Divák je tak neustále ve střehu a spolu s Andréem se snaží v absurdním světě zorientovat, zároveň však soucítí s milující, avšak čím dál vyčerpanější dcerou v empatickém podání Markéty Harokové. Nezapomenutelný zážitek. Anebo...?

Už v klidu domova jsem si pak mohla poslechnout festivalové diskuse ve formě podcastů s nezvykle kvalitním zvukem a profesionálním moderováním Michala Zahálky. S Aminatou Keita, Júlií Rázusovou a Lenkou Smrčkovou debatoval o postavení žen-tvůrkyň v českém divadelním prostředí a s Davidem Šiktancem, Danielem Majlingem a Albertem Čubou o podfinancování divadelního sektoru a syndromu vyhoření. Ani v jednom případě se sice nepodařilo najít řešení, už samotné otevírání těchto témat je však nesporným přínosem. Tím spíše na dosud veskrze regionálně zaměřeném festivalu, který tak nahlédl současné česko-slovenské divadlo od Ústí nad Labem až po Košice. Za tak aktuální a profesionálně pojaté diskuse by se nemusely stydět ani mezinárodní festivaly typu olomoucké Divadelní Flory či Divadelního světa Brno, avšak na OST-RA-VARu se objevily jako blesk z čistého nebe a na úkor rozborových seminářů, jež byly jedinečnou kritickou platformou a dlouholetou značkou ostravské přehlídky.

Autor: Kateřina Kykalová

Publikováno: 9. ledna 2024, divadelni-noviny.cz